



Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 8 december 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Straffrättsligt samarbete – Europeisk utredningsorder – Direktiv 2014/41/EU – Artikel 1.1 – Artikel 2 c i) och ii) – Begreppen ’rättslig myndighet’ och ’utfärdande myndighet’ – Europeisk utredningsorder som har utfärdats av en åklagarmyndighet i en medlemsstat – Oavhängig i förhållande till den verkställande makten”

I mål C-584/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Landesgericht für Strafsachen Wien (Regionala brottmålsdomstolen i Wien, Österrike) genom beslut av den 1 augusti 2019, som inkom till domstolen den 2 augusti 2019, i brottmålet mot

A. m.fl.,

ytterligare deltagare i rättegången:

Staatsanwaltschaft Wien,

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice ordföranden R. Silva de Lapuerta, avdelningsordförandena A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, L. Bay Larsen, N. Piçarra, A. Kumin och N. Wahl samt domarna T. von Danwitz, C. Toader, K. Jürimäe (referent), L.S. Rossi, I. Jarukaitis och N. Jääskinen,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Österrikes regering, genom J. Schmoll, J. Herrnfeld och C. Leeb, samtliga i egenskap av ombud,
- Tysklands regering, genom J. Möller och M. Hellmann, båda i egenskap av ombud,
- Spaniens regering, genom L. Aguilera Ruiz, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: tyska.

- Nederländernas regering, genom M.K. Bulterman, M.H.S. Gijzen och J. Langer, samtliga i egenskap av ombud,
 - Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
 - Europeiska kommissionen, genom S. Grünheid och R. Troosters, båda i egenskap av ombud,
- och efter att den 16 juli 2020 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 1.1 och artikel 2 c i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU av den 3 april 2014 om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området (EUT L 130, 2014, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i samband med en begäran om verkställighet i Österrike av en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området som utfärdats av Staatsanwaltschaft Hamburg (åklagarmyndigheten i Hamburg, Tyskland) avseende A. och andra okända personer som misstänks ha förfalskat banköverföringar.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Skälen 2, 5–8, 10–12, 15, 19, 21, 22, 34 och 39 i direktiv 2014/41 har följande lydelse:
"(2) Enligt artikel 82.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska det straffrättsliga samarbetet inom unionen bygga på principen om ömsesidigt erkännande av domar och rättsliga avgöranden, vilket sedan Europeiska rådets möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999 allmänt anses vara en hörnsten i det straffrättsliga samarbetet inom unionen.
...
(5) Alltsedan antagandet av [rådets rambeslut 2003/577/RIF av den 22 juli 2003 om verkställighet i Europeiska unionen av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial (EUT L 196, 2003, s. 45)] och [rådets rambeslut 2008/978/RIF av den 18 december 2008 om en europeisk bevisinhämtningsorder för att inhämta föremål, handlingar eller uppgifter som ska användas i straffrättsliga förfaranden (EUT L 350, 2008, s. 72)] har det stått klart att den nuvarande ramen för bevisinhämtning är alltför fragmenterad och komplicerad. Det behövs därför en ny strategi.
(6) I Stockholmsprogrammet, som antogs av Europeiska rådet den 10-11 december 2009, ansåg Europeiska rådet att man bör gå vidare med inrättandet av ett övergripande system för inhämtning av bevis i mål med en gränsöverskridande dimension, på grundval av principen om ömsesidigt erkännande. Europeiska rådet menade att de befintliga instrumenten på detta område utgör ett fragmentariskt system och att det krävs ett nytt angreppssätt grundat på principen om ömsesidigt erkännande, vilket samtidigt beaktar flexibiliteten i det traditionella systemet med ömsesidig rättslig hjälp. Europeiska rådet efterlyste därför ett övergripande system, som ska

ersätta alla befintliga instrument på området, inklusive rambeslut 2008/978/RIF, och som i möjligaste mån ska omfatta alla typer av bevis, innehålla tidsfrister för verkställighet samt i möjligaste mån begränsa vägransgrunderna.

- (7) Den nya strategin bygger på ett samlat instrument, kallat den europeiska utredningsordern (nedan kallad utredningsordern). En utredningsorder ska utfärdas i syfte att vidta en eller flera utredningsåtgärder i bevisinhämtningssyfte i den stat som verkställer utredningsordern (nedan kallad den verkställande staten). Detta inkluderar inhämtande av bevis som den verkställande myndigheten redan har i sin besittning.
- (8) Utredningsordern bör ha ett övergripande tillämpningsområde och bör därför tillämpas på alla utredningsåtgärder som syftar till bevisinhämtning. Inrättandet av en gemensam utredningsgrupp och bevisinhämtning inom en sådan grupp kräver dock specifika regler, som hellre bör behandlas separat. Utan att det påverkar tillämpningen av detta direktiv bör befintliga instrument därför även fortsättningsvis tillämpas på den typen av utredningsåtgärder.

...

- (10) Utredningsordern bör fokusera på den utredningsåtgärd som ska genomföras. Den utfärdande myndigheten är med sina detaljkunskaper om den aktuella utredningen den som bäst kan besluta vilken utredningsåtgärd som ska användas. Den verkställande myndigheten bör dock om möjligt använda en annan typ av utredningsåtgärd, om den angivna åtgärden inte finns i nationell rätt eller inte skulle vara tillgänglig i ett liknande inhemskt ärende. Begreppet tillgänglighet bör avse fall där den angivna utredningsåtgärden finns i den verkställande statens lagstiftning men endast är lagligt tillgänglig i vissa situationer, till exempel då utredningsåtgärden enbart kan genomföras i samband med brott av en viss svårhetsgrad, mot personer mot vilka det redan finns en viss nivå av misstanke eller med den berörda personens samtycke. Den verkställande myndigheten får också vidta en annan typ av utredningsåtgärd, när denna skulle leda till samma resultat som den utredningsåtgärd som anges i utredningsordern, men med användning av åtgärder som i lägre grad inkräktar på den berörda personens grundläggande rättigheter.
- (11) Utredningsordern bör väljas, när verkställigheten av en utredningsåtgärd förefaller proportionell, adekvat och tillämplig på det aktuella fallet. Den utfärdande myndigheten bör därför fastställa om begärda bevis är nödvändiga och proportionella med avseende på förfarandena, om den valda utredningsåtgärden är nödvändig och proportionell för att inhämta det berörda bevismaterialet och huruvida man genom att utfärda utredningsordern bör involvera en annan medlemsstat i inhämtandet av detta bevismaterial. Samma bedömning bör göras vid godkännandeförfarandet, i de fall där godkännande av en utredningsorder krävs i enlighet med detta direktiv. Man bör inte vägra att verkställa en utredningsorder av andra skäl än dem som anges i detta direktiv. Den verkställande myndigheten bör emellertid ha rätt att välja en mindre inkräktande utredningsåtgärd än den som anges i en utredningsorder, om den gör det möjligt att uppnå liknande resultat.
- (12) När en utredningsorder utfärdas bör den utfärdande myndigheten fästa särskild uppmärksamhet vid att säkerställa att de rättigheter som följer av artikel 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) respekteras fullt ut. Oskuldspresumtionen och rätten till försvar vid straffrättsliga förfaranden, utgör hörnstenar i de grundläggande rättigheter på straffrättsens område som erkänns i stadgan. Alla eventuella begränsningar av dessa rättigheter genom en utredningsåtgärd som begärts i enlighet med detta direktiv bör vara fullt förenliga med de krav som fastställs i artikel 52 i stadgan när det gäller begränsningarnas nödvändighet, proportionalitet och mål, särskilt målet att skydda andra personers rättigheter och friheter.

...

- (15) Vid genomförandet av detta direktiv bör hänsyn tas till [Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 280, 2010, s. 1)], [Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 142, 2012, s. 1)] och [Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/48/EU av den 22 oktober 2013 om rätt till tillgång till försvarare i straffrättsliga förfaranden och förfaranden i samband med en europeisk arresteringsorder samt om rätt att få en tredje part underrättad vid frihetsberövande och rätt att kontakta tredje parter och konsulära myndigheter under frihetsberövandet, EUT L 294, 2013, s. 1)], som avser processuella rättigheter i straffrättsliga förfaranden.

...

- (19) Skapandet av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa inom unionen är grundat på ömsesidigt förtroende och presumptionen om andra medlemsstaters efterlevnad av unionsrätten och, i synnerhet, respekt för de grundläggande rättigheterna. Den presumptionen kan dock motbevisas. Om det finns goda skäl att anta att verkställandet av en utredningsåtgärd som anges i utredningsordern skulle leda till en kränkning av en grundläggande rättighet och att den verkställande medlemsstaten skulle åsidosätta sina skyldigheter avseende det skydd av grundläggande rättigheter som erkänns i stadgan, bör verkställandet av utredningsordern vägras.

...

- (21) För att säkerställa ett snabbt, effektivt och konsekvent straffrättsligt samarbete mellan medlemsstaterna behövs det tidsfrister. Ett beslut om erkännande eller verkställighet samt det faktiska verkställandet av en utredningsåtgärd bör genomföras lika skyndsamt och med samma prioritetsgrad som ett liknande inhemskt ärende. Tidsfrister bör anges, så att det säkerställs att ett beslut fattas eller verkställs inom rimlig tid eller så att den utfärdande statens förfarandemässiga krav kan uppfyllas.
- (22) De rättsmedel som är tillgängliga mot en utredningsorder bör åtminstone motsvara dem som är tillgängliga i ett inhemskt ärende mot utredningsåtgärden i fråga. Medlemsstaterna bör i enlighet med nationell rätt säkerställa tillämpligheten av sådana rättsmedel, bland annat genom att de berörda parterna i god tid informeras om möjligheterna och sätten att utnyttja dem. I fall där en invändning mot en utredningsorder framförs av en berörd part i den verkställande staten med avseende på de sakliga skälen för utfärdandet av en utredningsorder, är det tillrådligt att information om invändningen översänds till den utfärdande myndigheten och att den berörda parten underrättas om detta.

...

- (34) Detta direktiv behandlar på grund av sitt tillämpningsområde endast provisoriska åtgärder i bevisinhämtningssyfte. ...

...

- (39) Detta direktiv står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns i artikel 6 i EU-fördraget och i stadgan, särskilt avdelning VI, i internationell rätt och internationella avtal i vilka unionen eller samtliga medlemsstater är part, inbegripet den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, samt i medlemsstaternas konstitutioner inom respektive tillämpningsområde. ...”

- 4 I artikel 1 i direktivet, som har rubriken ”Den europeiska utredningsordern och skyldigheten att verkställa den”, föreskrivs följande:

”1. En europeisk utredningsorder (nedan kallad *utredningsorder*) är ett rättsligt avgörande som har utfärdats eller godkänts av en rättslig myndighet i en medlemsstat (nedan kallad *den utfärdande staten*) för genomförande av en eller flera specifika utredningsåtgärder i en annan medlemsstat (nedan kallad *den verkställande staten*) i syfte att inhämta bevis i enlighet med detta direktiv.

Utredningsordern får också utfärdas i syfte att inhämta bevis som de behöriga myndigheterna i den verkställande staten redan har i sin besittning.

2. Medlemsstaterna ska verkställa en utredningsorder på grundval av principen om ömsesidigt erkännande och i enlighet med detta direktiv.

3. Utfärdande av en utredningsorder får begäras av en misstänkt eller tilltalad person, eller av en försvarare på dennes begäran, inom ramen för de rättigheter som är tillämpliga på försvaret och i överensstämmelse med nationella straffrättsliga förfaranden.

4. Detta direktiv påverkar inte skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheter och rättsprinciper som återges i artikel 6 i EU-fördraget, bland annat rätten till försvar för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden, och alla skyldigheter som åligger rättsliga myndigheter i detta avseende ska kvarstå opåverkad.”

- 5 I artikel 2, som har rubriken ”Definitioner”, i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

...

c) *utfärdande myndighet*:

- i) en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare som är behörig i det berörda fallet, eller
- ii) en annan behörig myndighet, enligt den utfärdande statens definition, som i det enskilda fallet handlar i egenskap av utredande myndighet i straffrättsliga förfaranden, med behörighet att besluta om bevisinhämtning i enlighet med nationell rätt. Dessutom ska utredningsordern, efter granskning av dess överensstämmelse med villkoren för utfärdande av en europeisk utredningsorder enligt detta direktiv, i synnerhet villkoren i artikel 6.1, och innan den översänds till den verkställande myndigheten, godkännas av en domare, domstol, undersökningsdomare eller allmän åklagare i den utfärdande staten. Om utredningsordern har godkänts av en rättslig myndighet, kan den myndigheten också betraktas som en utfärdande myndighet med avseende på översändandet av utredningsordern.

d) *verkställande myndighet*: en myndighet som har behörighet att erkänna en utredningsorder och se till att den verkställs i enlighet med detta direktiv och med de förfaranden som är tillämpliga vid liknande inhemska ärenden. Sådana förfaranden kan kräva ett bemyndigande av domstol i den verkställande staten, om så krävs i den statens nationella lagstiftning.”

- 6 I artikel 3 i samma direktiv, med rubriken ”Den europeiska utredningsorderns räckvidd”, föreskrivs följande:

”Utredningsordern ska omfatta samtliga utredningsåtgärder, med undantag av inrättandet av en gemensam utredningsgrupp och bevisinhämtning inom en sådan grupp ...”

- 7 Artikel 4 i direktiv 2014/41, med rubriken ”Typer av förfaranden för vilka utredningsordern får utfärdas”, har följande lydelse:

”En utredningsorder får utfärdas

- a) med avseende på straffrättsliga förfaranden som har inletts av eller ska tas upp inför en rättslig myndighet med avseende på en straffbar gärning enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning,

...

- c) vid förfaranden som har inletts av rättsliga myndigheter med avseende på sådana gärningar som är straffbara enligt den utfärdande statens nationella lagstiftning genom att de utgör överträdelser av rättsregler, när beslutet kan leda till förfaranden inför en domstol som är behörig att handlägga brottmål, och

...”

- 8 I artikel 6 i direktivet, med rubriken ”Villkor för utfärdande och översändande av en utredningsorder”, föreskrivs följande:

”1. Den utfärdande myndigheten får endast utfärda en utredningsorder om den har konstaterat att följande villkor är uppfyllda:

- a) Utfärdandet av utredningsordern är nödvändigt och proportionellt med avseende på de förfaranden som avses i artikel 4 och med beaktande av den misstänkta eller tilltalade personens rättigheter, och
- b) den eller de utredningsåtgärder som anges i utredningsordern kunde ha begärts under samma förutsättningar i ett liknande inhemskt ärende.

2. Den utfärdande myndigheten ska i varje enskilt ärende göra en bedömning av huruvida de villkor som avses i punkt 1 är uppfyllda.

3. Om en verkställande myndighet har skäl att tro att de villkor som avses i punkt 1 inte har uppfyllts, får den samråda med den utfärdande myndigheten om vikten av att verkställa utredningsordern. Efter samrådet får den utfärdande myndigheten besluta att återkalla utredningsordern.”

- 9 Artikel 9 i direktivet har rubriken ”Erkännande och verkställighet”. I punkterna 1–3 i den artikeln föreskrivs följande:

”1. Den verkställande myndigheten ska utan krav på vidare formaliteter erkänna en utredningsorder som översänds i enlighet med detta direktiv och se till att den verkställs på samma sätt och på samma villkor som om den berörda utredningsåtgärden hade begärts av en myndighet i den verkställande staten, såvida inte denna myndighet beslutar att åberopa något av skälen för icke-erkännande eller icke-verkställighet eller något av skälen för att skjuta upp verkställigheten enligt detta direktiv.

2. Den verkställande myndigheten ska rätta sig efter de särskilda formaliteter och förfaranden som uttryckligen anges av den utfärdande myndigheten, såvida inte annat föreskrivs i detta direktiv och under förutsättning att sådana formaliteter och förfaranden inte strider mot de grundläggande rättsprinciperna i den verkställande staten.

3. Om en verkställande myndighet tar emot en utredningsorder som inte har utfärdats av en sådan utfärdande myndighet som avses i artikel 2 c ska den verkställande myndigheten återsända utredningsordern till den utfärdande staten.”

- 10 I artikel 10 i samma direktiv, med rubriken ”Vidtagande av en annan typ av utredningsåtgärd”, föreskrivs följande i punkterna 1, 3 och 4:

”1. Den verkställande myndigheten ska om möjligt vidta en annan utredningsåtgärd än den som avses i den europeiska utredningsordern, när

- a) den utredningsåtgärd som anges i utredningsordern inte finns i den verkställande statens lagstiftning, eller
- b) den utredningsåtgärd som anges i utredningsordern inte skulle vara tillgänglig i ett liknande inhemskt ärende.

...

3. Den verkställande myndigheten får också vidta en annan utredningsåtgärd än den som angetts i utredningsordern, när den utredningsåtgärd som den verkställande myndigheten har valt skulle ge samma resultat, men med mindre ingripande åtgärder än den utredningsåtgärd som anges i utredningsordern.

4. När den verkställande myndigheten beslutar att utnyttja den möjlighet som avses i punkterna 1 och 3, ska den först informera den utfärdande myndigheten, som kan besluta att dra tillbaka eller komplettera utredningsordern.”

- 11 I artikel 11 i direktiv 2014/41, med rubriken ”Skäl för icke-erkännande eller icke-verkställighet”, anges i punkt 1 skälen för att vägra erkännande eller verkställighet av en europeisk utredningsorder i den verkställande staten. Bland dessa återfinns, i led f i denna bestämmelse, att det finns ”goda skäl att anta att verkställandet av den utredningsåtgärd som angetts i den europeiska utredningsordern skulle vara oförenligt med den verkställande statens skyldigheter enligt artikel 6 i EU-fördraget och stadgan”.

- 12 Artikel 14 i direktivet, med rubriken ”Rättsmedel”, har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna ska se till att rättsmedel som är likvärdiga dem som är tillgängliga i ett liknande inhemskt ärende kan tillämpas på de utredningsåtgärder som anges i utredningsordern.

2. De sakliga skälen för utfärdandet av en utredningsorder får prövas endast i talan som väcks i den utfärdande staten, utan att detta påverkar garantierna avseende grundläggande rättigheter i den verkställande staten.

3. Om det inte urholkar den konfidentialitet som gäller för utredningen enligt artikel 19.1, ska den utfärdande myndigheten och den verkställande myndigheten vidta lämpliga åtgärder för att se till att det lämnas information om möjligheterna i nationell rätt att utnyttja rättsmedel när dessa blir tillämpliga och i god tid för att de verkligen ska kunna användas.

4. Medlemsstaterna ska se till att tidsfristerna för att utnyttja rättsmedlen är samma som de som föreskrivs i liknande inhemskt ärenden och att de tillämpas så att berörda parter garanteras en faktisk möjlighet att utnyttja dessa rättsmedel.

5. Den utfärdande myndigheten och den verkställande myndigheten ska underrätta varandra om de rättsmedel som utnyttjas mot utfärdande, erkännande eller verkställighet av en utredningsorder.

6. Väckande av talan ska inte leda till att verkställigheten av utredningsåtgärden avbryts med undantag för de fall där det skulle ha en sådan verkan i liknande inhemska ärenden.

7. Den utfärdande staten ska beakta en framgångsrik talan mot erkännandet eller verkställigheten av en utredningsorder i enlighet med dess nationella lagstiftning. Utan att det påverkar nationella förfaranderegler ska medlemsstaterna säkerställa att man vid straffrättsliga förfaranden i den utfärdande staten respekterar rätten till försvar och ett rättvist förfarande vid bedömningen av det bevismaterial som erhållits med anledning av utredningsordern.”

- 13 Artiklarna 22 och 23 i direktivet innehåller särskilda bestämmelser om tillfälligt överförande till den verkställande staten av frihetsberövade personer för vidtagande av en utredningsåtgärd respektive för verkställande av en utredningsåtgärd.

Nationell rätt

Tysk rätt

- 14 I 146 § Gerichtsverfassungsgesetz (lag om domstolsväsendet) föreskrivs att de allmänna åklagarna ska följa officiella anvisningar från sina överordnade.
- 15 147 § i denna lag har följande lydelse:

”För tillsyn och ledning ansvarar

1. förbundsministeriet för justitiefrågor och konsumentskydd vad gäller Förbundsrepublikens allmänna åklagare och delstaternas åklagare.

2. delstatens domstolsverk vad gäller samtliga tjänstemän vid åklagarmyndigheten i den ifrågavarande delstaten.

3. chefen vid åklagarmyndigheten vid regionsöverdomstolarna och regiondomstolarna vad gäller samtliga tjänstemän vid åklagarmyndigheten i varje domkrets.”

Österrikisk rätt

- 16 Direktiv 2014/41 har införlivats med österrikisk rätt genom en ändring av Bundesgesetz über die justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union (federal lag om straffrättsligt samarbete med Europeiska unionens medlemsstater) av den 15 maj 2018 (BGBl. I, 28/2018).
- 17 I 55 § punkt 3 i samma lag föreskrivs följande:

”Om förfarandet i den utfärdande staten inte genomförs av en rättslig myndighet, får en europeisk utredningsorder verkställas endast om det är möjligt att väcka talan vid domstol mot den utfärdande myndighetens beslut och om utredningsordern har godkänts av en rättslig myndighet i den utfärdande staten.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 18 Åklagarmyndigheten i Hamburg genomför en förundersökning avseende bedrägeri mot A och andra okända personer. Dessa personer misstänkts för att, i juli 2018, genom att använda uppgifter som hade erhållits olagligen och med bedrägligt uppsåt, ha förfalskat 13 överföringsuppdrag genom vilka 9 775,05 euro ska eller borde ha överförts till ett bankkonto som hade öppnats i A:s namn i en österrikisk bank.
- 19 Som en del av utredningen av detta ärende utfärdade åklagarmyndigheten i Hamburg den 15 maj 2019 en europeisk utredningsorder vilken myndigheten överlämnade till Staatsanwaltschaft Wien (åklagarmyndigheten i Wien, Österrike). I nämnda utredningsorder begärde åklagarmyndigheten i Hamburg att åklagarmyndigheten i Wien skulle översända kopior av kontoutdrag från det aktuella bankkontot för perioden från den 1 juni till den 30 september 2018.
- 20 Det framgår av beslutet om hänskjutande att enligt Strafprozessordnung (den österrikiska straffprocesslagen) kan en bank endast åläggas att överlämna kontoutdrag med stöd av en utredningsåtgärd som åklagarmyndigheten har beslutat om med stöd av ett tillstånd från domstol. Den österrikiska åklagarmyndigheten kan således inte utan tillstånd från domstol besluta om en sådan utredningsåtgärd.
- 21 Den 31 maj 2019 begärde åklagarmyndigheten i Wien att Landesgericht für Strafsachen Wien (Regionala brottmålsdomstolen i Wien, Österrike), som är den hänskjutande domstolen i förevarande mål, skulle lämna tillstånd till nämnda utredningsåtgärd för att åklagarmyndigheten i Wien skulle kunna ålägga den berörda banken att lämna ut de kontoutdrag som avses i den europeiska utredningsordern.
- 22 Den hänskjutande domstolen frågar sig emellertid huruvida åklagarmyndigheten i Hamburg, som har utfärdat nämnda order, kan anses vara en rättslig myndighet, i den mening som avses i artikel 1.1 i direktiv 2014/41. Den hänskjutande domstolen undrar även huruvida åklagarmyndigheten i fråga kan omfattas av begreppet "utfärdande myndighet", i den mening som avses i artikel 2 c i direktivet, och närmare bestämt av begreppet "åklagare" i led i) i sistnämnda bestämmelse, eftersom åklagarmyndigheten enligt artiklarna 146 och 147 i lagen om domstolsväsendet som är i kraft i Tyskland, kan erhålla anvisningar från Justizsenator von Hamburg (delstaten Hamburgs justitieminister), och detta även i enskilda ärenden.
- 23 Den hänskjutande domstolen har i detta avseende påpekat att det framgår av artikel 1.1 jämförd med artikel 2 c i direktiv 2014/41 att en europeisk utredningsorder, för att kunna verkställas, antingen måste ha utfärdats av en domare, en domstol, en undersökningsdomare eller en åklagare eller ha godkänts av en av dessa myndigheter.
- 24 Den hänskjutande domstolen har understrukit att det i direktiv 2014/41 anges att en europeisk utredningsorder är ett "rättsligt" avgörande men att det i direktivet trots detta föreskrivs att en åklagare får utfärda eller godkänna ett sådant avgörande. Alla åklagarmyndigheter i medlemsstaterna uppfyller emellertid inte samtliga kriterier som domare eller domstolar ska uppfylla, däribland kravet på oavhängighet som på ett externt plan förutsätter att den berörda instansen fullgör sina uppgifter helt självständigt, utan att vara underställd någon annan och utan att behöva ta emot instruktioner eller anvisningar från någon.
- 25 Den hänskjutande domstolen anser att domskälen i EU-domstolens dom av den 27 maj 2019, OG och PI (Åklagarmyndigheten i Lübeck och Zwickau) (C-508/18 och C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), och i domen av den 27 maj 2019, PF (Litauens riksåklagare) (C-509/18, EU:C:2019:457), avseende den europeiska arresteringsorder som avses i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), är tillämpliga på den europeiska utredningsordern.

- 26 Direktiv 2014/41 och rambeslut 2002/584 bygger nämligen på samma principer om ömsesidigt erkännande och ömsesidigt förtroende. Båda rättsakterna använder begreppen "rättslig myndighet" och "utfärdande myndighet" och innehåller en uttömmande uppräkningslista av de skäl på vilka den verkställande staten får vägra att verkställa en europeisk utredningsorder respektive en europeisk arresteringsorder.
- 27 Den hänskjutande domstolen har emellertid understrukit att direktiv 2014/41, till skillnad från rambeslut 2002/584, uttryckligen ger åklagare ställning som "utfärdande myndighet" och gör det möjligt för dem att utfärda eller godkänna europeiska utredningsorder. Den hänskjutande domstolen anser därför att direktivet skulle kunna tolkas så, att frågan huruvida det finns en risk för att en åklagare ges anvisningar av den verkställande makten i ett enskilt ärende saknar relevans inom ramen för direktivet.
- 28 Den hänskjutande domstolen har dessutom angett att kravet på att den myndighet som utfärdar en europeisk arresteringsorder ska vara oavhängig motiveras av de betydande ingreppen i de grundläggande rättigheterna för den person som omfattas av en sådan order då nämnda order innebär att denna person frihetsberövas och överförs till en annan medlemsstat. Enligt den hänskjutande domstolen innebär utredningsordern ingrepp av samma art. Utredningsordern omfattar nämligen alla utredningsåtgärder, inklusive husrannsakan, visuell övervakning, avlyssning och övervakning av telekommunikation.
- 29 Den hänskjutande domstolen har vidare preciserat att om åklagarmyndigheten i Hamburg ska anses vara en "rättslig myndighet" i den mening som avses i direktiv 2014/41 och artikel 55.3 i den federala lagen om straffrättsligt samarbete med Europeiska unionens medlemsstater, ska den europeiska utredningsordern verkställas i Österrike, eftersom alla övriga villkor som föreskrivs i nationell rätt är uppfyllda.
- 30 Mot denna bakgrund beslutade Landesgericht für Strafsachen Wien (Regionala brottmålsdomstolen i Wien) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

"Ska begreppen 'rättslig myndighet' i den mening som avses i artikel 1.1 i [direktiv 2014/41] och 'allmän åklagare' i den mening som avses i artikel 2 c i) i nämnda direktiv tolkas så, att de även omfattar åklagarmyndigheten i en medlemsstat som direkt eller indirekt kan bli föremål för instruktioner eller anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten – såsom från delstaten Hamburgs justitieminister (Justizsenator) – i samband med att den fattar beslut om att utfärda en europeisk utredningsorder?"

Förfarandet vid domstolen

- 31 Den hänskjutande domstolen har ansökt om att EU-domstolen ska handlägga detta mål enligt förfarandet för brådskande mål med tillämpning av artikel 105.1 i domstolens rättegångsregler.
- 32 Till stöd för sin begäran har den hänskjutande domstolen för det första gjort gällande att det finns flera utredningsförfaranden som ger upphov till samma fråga som den som uppkommit inom ramen för förevarande begäran om förhandsavgörande och som syftar till att få klarhet i huruvida europeiska utredningsorder som har utfärdats av tyska åklagarmyndigheter ska verkställas. Dessutom är denna fråga av betydelse även för andra medlemsstater i vilka det finns en risk för att åklagarmyndigheterna, såsom i Tyskland, blir föremål för anvisningar från den verkställande makten i enskilda ärenden. För det andra bör sådana förfaranden, på grund av ingreppet i de eftersökta personernas grundläggande rättigheter i samband med utredningsförfaranden, i likhet med vad som föreskrivs i österrikisk rätt, avslutas så snart som möjligt.

- 33 Av artikel 105.1 i rättegångsreglerna följer att domstolens ordförande, på ansökan av den hänskjutande domstolen eller i undantagsfall på eget initiativ, får, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, besluta att ett mål om förhandsavgörande ska handläggas skyndsamt med avvikelse från vad som gäller enligt dessa rättegångsregler, när målet är av sådan beskaffenhet att det måste avgöras utan dröjsmål.
- 34 Domstolens ordförande beslutade den 6 september 2019, efter att ha hört referenten och generaladvokaten, att avslå den begäran från den hänskjutande domstolen som det erinras om i punkt 31 ovan.
- 35 Skälet att begäran om förhandsavgörande avser verkställandet av en europeisk utredningsorder och därmed kräver ett skyndsamt svar är nämligen inte i sig tillräckligt för att motivera att målet ska handläggas i enlighet med förfarandet för skyndsamt handläggning enligt artikel 105.1 i rättegångsreglerna, eftersom nämnda förfarande utgör ett processuellt instrument som är avsett att användas i en extraordinär nödsituation (se, analogt, beslut av domstolens ordförande av den 20 september 2018, Minister for Justice and Equality, C-508/18 och C-509/18, ej publicerat, EU:C:2018:766, punkt 11 och där angiven rättspraxis).
- 36 Vidare framgår det av domstolens fasta praxis att det förhållandet att ett stort antal personer eller rättsliga situationer kan komma att påverkas av det avgörande som den hänskjutande domstolen ska meddela efter att ha begärt förhandsavgörande av EU-domstolen inte i sig är ägnat att utgöra en sådan särskild omständighet som kan motivera att målet ska handläggas skyndsamt. Detsamma gäller för det förhållande att ett stort antal mål kan komma att vilandeförklaras i avvaktan på EU-domstolens avgörande av begäran om förhandsavgörande (beslut av domstolens ordförande av den 20 september 2018, Minister for Justice and Equality, C-508/18 och C-509/18, ej publicerat, EU:C:2018:766, punkt 14 och där angiven rättspraxis).
- 37 Domstolens ordförande har emellertid beslutat att förevarande mål ska handläggas med förtur i enlighet med artikel 53.3 i rättegångsreglerna.

Prövning av tolkningsfrågan

- 38 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 1.1 och artikel 2 c i direktiv 2014/41 ska tolkas så, att begreppen "rättslig myndighet" och "utfärdande myndighet", i den mening som avses i dessa bestämmelser, omfattar en åklagare i en medlemsstat, eller mer allmänt, en åklagarmyndighet i en medlemsstat, oberoende av om nämnda åklagare eller åklagarmyndighet enligt lag är underordnad den verkställande makten i medlemsstaten, eller av om det finns en risk för att nämnda åklagare eller åklagarmyndighet, direkt eller indirekt, blir föremål för instruktioner eller anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten i samband med antagandet av en europeisk utredningsorder.
- 39 Det ska inledningsvis erinras om att direktivet, såsom framgår av skälen 5–8 i direktivet, hade till syfte att ersätta den existerande fragmentariska och komplicerade ramen för bevisupptagning i brottmål med en gränsöverskridande dimension, och, genom inrättandet av ett förenklat och mer effektivt system grundat på ett samlat instrument, kallat "den europeiska utredningsordern", syftade till att underlätta och påskynda det rättsliga samarbetet för att uppnå målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, på grundval av den höga grad av förtroende som ska finnas mellan medlemsstaterna.
- 40 I detta avseende framgår det bland annat av skälen 2, 6 och 19 i direktivet att den europeiska utredningsordern är ett instrument för straffrättsligt samarbete enligt artikel 82.1 FEUF, vilket grundar sig på principen om ömsesidigt erkännande av domar och rättsliga avgöranden. Denna princip, som

utgör en ”hörnsten” i det straffrättsliga samarbetet, grundar sig på ömsesidigt förtroende och på den motbevisbara presumptionen att de andra medlemsstaterna iakttar unionsrätten och särskilt de grundläggande rättigheterna.

- 41 I artikel 1.1 i direktiv 2014/41 definieras en europeisk utredningsorder som ett rättsligt avgörande som har utfärdats eller godkänts av en rättslig myndighet i en medlemsstat för genomförande av en eller flera specifika utredningsåtgärder i en annan medlemsstat i syfte att inhämta bevis i enlighet med detta direktiv, inbegripet sådana som redan innehas av de behöriga myndigheterna i den medlemsstaten.
- 42 I artikel 2 c i direktivet definieras vad som avses med ”utfärdande myndighet” i direktivet. I led ii) i denna bestämmelse preciseras att när en europeisk utredningsorder har utfärdats av en annan behörig myndighet i den utfärdande medlemsstaten än någon av de myndigheter som anges i led i) däri, ska beslutet godkännas av en ”rättslig myndighet” innan det översänds till den verkställande myndigheten.
- 43 Enligt artikel 1.2 i direktiv 2014/41 ska medlemsstaterna verkställa en europeisk utredningsorder på grundval av principen om ömsesidigt erkännande och bestämmelserna i detta direktiv.
- 44 Enligt artikel 9.1 i direktiv 2014/41 ska den verkställande myndigheten utan krav på vidare formaliteter erkänna en utredningsorder och se till att den verkställs på samma sätt och på samma villkor som om den berörda utredningsåtgärden hade begärts av en myndighet i den verkställande staten. Enligt samma bestämmelse kan nämnda myndighet emellertid besluta att inte verkställa en europeisk utredningsorder med åberopande av något av skälen för icke-erkännande eller icke-verkställighet eller något av skälen för att skjuta upp verkställigheten enligt detta direktiv.
- 45 I artikel 9.3 i direktiv 2014/41 föreskrivs dessutom att om en verkställande myndighet tar emot en utredningsorder som inte har utfärdats av en sådan utfärdande myndighet som avses i artikel 2 c ska den verkställande myndigheten återsända utredningsordern till den utfärdande staten.
- 46 Av det ovan anförda följer dels att en europeisk utredningsorder endast kan verkställas om den utfärdande myndigheten är en ”utfärdande myndighet” i den mening som avses i artikel 2 c i nämnda direktiv, dels att när en sådan order har utfärdats av en annan utfärdande myndighet än någon av de som avses i led i) i denna bestämmelse, ska ordern godkännas av en ”rättslig myndighet” innan det översänds för verkställighet i en annan medlemsstat.
- 47 I förevarande fall avser den ställda frågan i sak huruvida en åklagare i en medlemsstat, eller mer allmänt en åklagarmyndighet i en medlemsstat, omfattas av begreppen ”rättslig myndighet” och ”utfärdande myndighet” i den mening som avses i artikel 1.1 respektive artikel 2 c i direktiv 2014/41, även om denna åklagare enligt lag är underordnad den verkställande makten i medlemsstaten, med risk för att nämnda åklagare, direkt eller indirekt, blir föremål för instruktioner eller anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten i samband med antagandet av en europeisk utredningsorder.
- 48 Denna fråga uppkommer eftersom den hänskjutande domstolen, såsom framgår av punkt 25 ovan, vill få klarhet i huruvida den kan tillämpa viss rättspraxis med avseende på direktiv 2014/41. Det rör sig närmare bestämt om den rättspraxis som följer av domen av den 27 maj 2019, OG och PI (Åklagarmyndigheten i Lübeck och Zwickau) (C-508/18 och C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punkt 90), och domen av den 27 maj 2019, PF (Litauens riksåklagare) (C-509/18, EU:C:2019:457, punkt 57), i vilka domstolen tolkade begreppet ”rättslig myndighet” i artikel 6.1 i rambeslut 2002/584 så att det, i samband med att beslut fattas om att utfärda en europeisk arresteringsorder, inte omfattar åklagarmyndigheter i en medlemsstat som är utsatta för en sådan risk.

- 49 Enligt EU-domstolens fasta praxis ska vid tolkningen av en unionsbestämmelse inte bara lydelsen beaktas, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 3 mars 2020, X (Europeisk arresteringsorder – Dubbel straffbarhet), C-717/18, EU:C:2020:142, punkt 21 och där angiven rättspraxis).
- 50 Vad för det första gäller lydelsen av de bestämmelser som avses i punkt 47 ovan, ska det inledningsvis påpekas att medan begreppet ”utfärdande rättslig myndighet” används i rambeslut 2002/584, särskilt i artikel 6.1, utan att det anges vilka myndigheter som omfattas av detta begrepp, anges det uttryckligen i artikel 2 c i) i direktiv 2014/41 att åklagaren ingår bland de myndigheter som, i likhet med domare, domstolar och undersökningsdomare, betraktas som en ”utfärdande myndighet”.
- 51 Enligt den sistnämnda bestämmelsen är det enda villkoret för att kvalificeras som utfärdande myndighet att domstolen och de personer som utövar ämbetet som domare, undersökningsdomare eller åklagare är behöriga i det berörda fallet.
- 52 I den mån åklagaren i en medlemsstat, eller mer allmänt åklagarmyndigheten i denna medlemsstat, enligt nationell rätt är behörig att besluta om utredningsåtgärder i syfte att inhämta bevisning i ett visst ärende, omfattas åklagarmyndigheten således av begreppet utfärdande myndighet i den mening som avses i artikel 2 c i) i direktiv 2014/41.
- 53 Det följer även av ordalydelsen i artikel 2 c ii) i direktivet att åklagaren ingår bland de ”rättsliga myndigheter” som har befogenhet att godkänna en europeisk utredningsorder innan den överlämnas till den verkställande myndigheten, när beslutet har utfärdats av en annan utfärdande myndighet än någon av de myndigheter som anges i led i) i denna bestämmelse.
- 54 Domstolen konstaterar följaktligen att det varken i led i) eller led ii) i artikel 2 c i direktivet anges att åklagaren, för att kunna betecknas ”utfärdande myndighet” eller ”rättslig myndighet” i den mening som avses i direktiv 2014/41, inte enligt lag får vara underordnad den verkställande makten i den medlemsstat där åklagaren är verksam.
- 55 Det framgår även av artikel 1.1 jämförd med artikel 2 c i) och ii) i direktiv 2014/41 att en åklagares utfärdande eller godkännande av en europeisk utredningsorder ger detta beslut ställning som ett rättsligt avgörande.
- 56 Vad för det andra gäller det sammanhang i vilket dessa bestämmelser ingår, ska det till att börja med påpekas att utfärdandet eller godkännandet av en europeisk utredningsorder enligt direktiv 2014/41 omfattas av ett förfarande och garantier som skiljer sig från dem som gäller för utfärdande av en europeisk arresteringsorder. I detta direktiv föreskrivs särskilda bestämmelser som syftar till att säkerställa att utfärdandet eller godkännandet av en europeisk utredningsorder av en sådan åklagare som avses i artikel 2 c i direktivet omgärdas av garantier som är specifika för domstolsavgöranden, särskilt sådana som avser iakttagandet av den berörda personens grundläggande rättigheter och, i synnerhet, rätten till ett effektivt domstolsskydd.
- 57 Enligt artikel 6.1 i direktiv 2014/41, jämförd med artikel 2 c och skäl 11 i samma direktiv, är utfärdandet eller godkännandet underkastat två villkor. Det ska dels vara nödvändigt och proportionerligt i förhållande till syftet med de förfaranden, särskilt straffrättsliga sådana, som avses i artikel 4 i direktivet, med beaktande av den misstänktes eller tilltalades rättigheter, dels skulle den eller de utredningsåtgärder som anges i utredningsordern ha kunnat begäras under samma förutsättningar i ett liknande inhemskt ärende.
- 58 En sådan åklagare som avses i artikel 2 c i direktiv 2014/41 ska således, när vederbörande utfärdar eller godkänner en europeisk utredningsorder, se till att de nationella processrättsliga skyddsreglerna iakttas. Dessa måste vara förenliga med de direktiv om processuella rättigheter i straffrättsliga förfarande som anges i skäl 15 i direktivet.

- 59 På samma sätt ska åklagaren, såsom det för övrigt erinras om i skälen 12 och 39 i direktivet, se till att de rättigheter som slås fast i stadgan iakttas, i synnerhet rätten till oskuldspresumtionen och rätten till försvar enligt artikel 48 i stadgan. Varje begränsning av utövandet av dessa rättigheter genom en utredningsåtgärd som beslutats i enlighet med direktivet måste dessutom uppfylla kraven i artikel 52.1 i stadgan, vilket bland annat förutsätter att begränsningen i fråga, med beaktande av proportionalitetsprincipen, är nödvändig och faktiskt svarar mot ett mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller mot behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter.
- 60 Vidare föreskrivs i artikel 14.1 i direktiv 2014/41, jämförd med skäl 22 i direktivet, en allmän skyldighet för medlemsstaterna att se till att rättsmedel som är likvärdiga dem som är tillgängliga i ett liknande inhemskt ärende kan tillämpas på de utredningsåtgärder som anges i utredningsordern.
- 61 Enligt artikel 14.3 i direktivet ska den utfärdande myndigheten se till att de personer som berörs av ett sådant beslut har tillräcklig information om rättsmedel i nationell rätt mot detta beslut och tidsfristerna härför, så att de kan utöva sin rätt till ett effektivt rättsmedel.
- 62 Enligt artikel 14.7 i direktivet ska den utfärdande staten slutligen beakta en framgångsrik talan mot erkännandet eller verkställigheten av en utredningsorder i enlighet med dess nationella lagstiftning. Utan att det påverkar nationella förfaranderegler ska medlemsstaterna således säkerställa att man vid straffrättsliga förfaranden i den utfärdande staten respekterar rätten till försvar och ett rättvist förfarande vid bedömningen av det bevismaterial som erhållits med anledning av en europeisk utredningsorder.
- 63 Det framgår av de bestämmelser i direktiv 2014/41 som nämns i punkterna 57–62 ovan att en åklagare, i den mening som avses i artikel 2 c i direktivet, som utfärdar eller godkänner en europeisk utredningsorder ska beakta proportionalitetsprincipen och den berörda personens grundläggande rättigheter, bland annat de rättigheter som slås fast i stadgan, och att dennes beslut ska kunna bli föremål för effektiva rättsmedel, som åtminstone är likvärdiga dem som är tillgängliga i ett liknande inhemskt ärende.
- 64 Vidare är en europeisk utredningsorder visserligen ett verktyg som grundar sig på principerna om ömsesidigt förtroende och ömsesidigt erkännande, vilket betyder att verkställighet av densamma utgör huvudregeln, medan möjligheten att vägra verkställighet har utformats som ett undantag som ska tolkas restriktivt (se, analogt, dom av den 27 maj 2019, OG och PI (Åklagarmyndigheten i Lübeck och Zwickau), C-508/18 och C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, punkt 45 och där angiven rättspraxis). Bestämmelserna i direktiv 2014/41 tillåter likväl att den verkställande myndigheten och, mer allmänt, den verkställande staten säkerställer att proportionalitetsprincipen och den berörda personens processuella och grundläggande rättigheter iakttas.
- 65 För det första framgår det av artikel 2 d i direktiv 2014/41 att förfarandet för verkställighet av en europeisk utredningsorder kan kräva ett bemyndigande av domstol i den verkställande staten, om så krävs i den statens nationella lagstiftning. Såsom framgår av beslutet om hänskjutande är detta fallet med österrikisk rätt, enligt vilken det för att verkställa vissa utredningsåtgärder, däribland en begäran om utlämnande av uppgifter som avser ett bankkonto, krävs tillstånd av en domstol.
- 66 Enligt artikel 6.3 i direktivet får den verkställande myndigheten, om den har skäl att tro att de villkor som avses i punkt 1 inte har uppfyllts (bland annat villkoret att utredningsåtgärden är nödvändig och proportionerlig i förhållande till syftet med de förfaranden för vilka den har utfärdats, med beaktande av den berörda personens rättigheter), samråda med den utfärdande myndigheten om vikten av att verkställa utredningsordern, vilket i förekommande fall kan leda till att den utfärdande myndigheten återkallar utredningsordern.

- 67 Enligt artikel 10 i direktivet får den verkställande myndigheten även vidta en annan utredningsåtgärd än den som avses i den europeiska utredningsordern. Denna möjlighet är i synnerhet öppen om myndigheten, såsom framgår av artikel 3 jämförd med skäl 10 i direktivet, anser att denna alternativa utredningsåtgärd gör det möjligt att uppnå samma resultat som den åtgärd som anges i utredningsordern på ett sätt som innebär ett mindre ingrepp i de grundläggande rättigheterna.
- 68 Slutligen får, enligt artikel 11.1 f i direktivet, erkännande eller verkställighet av en utredningsorder vägras i den verkställande staten, om det finns goda skäl att anta att verkställandet av den utredningsåtgärd som angetts i den europeiska utredningsordern skulle vara oförenligt med den verkställande statens skyldigheter enligt artikel 6 FEU och stadgan.
- 69 Mot bakgrund av de omständigheter som nämns i punkterna 57–68 ovan utgör artikel 1.1 och artikel 2 c i direktiv 2014/41 en del av ett regelverk som omfattar en rad garantier, såväl i samband med utfärdande och godkännande som vid verkställighet av en utredningsorder, i syfte att skydda den berörda personens grundläggande rättigheter.
- 70 Vad för det tredje gäller syftet med direktiv 2014/41 är det, såsom det erinras om i punkterna 39 och 40 ovan, att garantera ett förenklat och effektivt samarbete mellan medlemsstaterna genom att säkerställa ömsesidigt erkännande av beslut som fattats av de rättsliga myndigheterna i dessa medlemsstater i syfte att erhålla bevisning i brottmål med en gränsöverskridande dimension.
- 71 Såsom understryks i skäl 34 i direktivet föreskrivs i direktivet endast provisoriska åtgärder i bevisinhämtningssyfte. Enligt artikel 1.3 i direktivet får utfärdande av en utredningsorder begäras av en misstänkt eller tilltalad person, eller av en försvarare på dennes begäran. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 71 i sitt förslag till avgörande kan en sådan åtgärd sålunda beslutas i den berörda personens intresse.
- 72 Det ska dessutom understrykas att den europeiska utredningsorder som avses i direktiv 2014/41, inom ramen för ett straffrättsligt förfarande, eftersträvar ett annat mål än den europeiska arresteringsorder som regleras i rambeslut 2002/584. Medan syftet med den europeiska arresteringsordern enligt artikel 1.1 i rambeslut 2002/584 är att en eftersökt person ska gripas och överlämnas för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd, syftar den europeiska utredningsordern, enligt artikel 1.1 i direktiv 2014/41, till att få till stånd en eller flera specifika utredningsåtgärder i syfte att inhämta bevis.
- 73 Det framgår visserligen av artiklarna 3 och 4 i direktiv 2014/41 att en europeisk utredningsorder i princip kan omfatta alla utredningsåtgärder i bland annat straffrättsliga förfaranden. Vissa av dessa åtgärder kan vara ingripande, eftersom de bland annat innebär ett intrång i den berörda personens rätt till privatliv och rätt till egendom. Såsom samtliga berörda som har inkommit med yttranden till domstolen har gjort gällande kan den europeiska utredningsordern, till skillnad från en europeisk arresteringsorder, emellertid inte, förutom i det särskilda fallet med tillfällig överföring av personer som redan är frihetsberövade i syfte att genomföra en utredningsåtgärd, vilken omfattas av särskilda garantier i artiklarna 22 och 23 i direktiv 2014/41, anses inkräkta på den berörda personens rätt till frihet enligt artikel 6 i stadgan.
- 74 Med hänsyn till de skillnader i lydelse, sammanhang och teleologisk tolkning mellan rambeslut 2002/584 och direktiv 2014/41 som angetts i föregående överväganden, kan domstolens tolkning av artikel 6.1 i rambeslut 2002/584 i domen av den 27 maj 2019, OG och PI (Åklagarmyndigheten i Lübeck och Zwickau) (C-508/18 och C-82/19 PPU, EU:C:2019:456), och domen av den 27 maj 2019, PF (Litauens riksåklagare) (C-509/18, EU:C:2019:457), enligt vilken begreppet ”utfärdande rättslig myndighet” i den mening som avses i denna bestämmelse inte omfattar åklagarmyndigheter i en medlemsstat vilka riskerar att blir föremål för anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten, inte överförs till området för direktiv 2014/41.

- 75 Av det anförda följer att frågan ska besvaras på följande sätt. Artikel 1.1 och artikel 2 c i direktiv 2014/41 ska tolkas så, att begreppen "rättslig myndighet" och "utfärdande myndighet", i den mening som avses i dessa bestämmelser, omfattar en åklagare i en medlemsstat, eller mer allmänt, en åklagarmyndighet i en medlemsstat, oberoende av om nämnda åklagare eller åklagarmyndighet enligt lag är underordnad den verkställande makten i medlemsstaten, eller av om det finns en risk för att nämnda åklagare eller åklagarmyndighet, direkt eller indirekt, blir föremål för instruktioner eller anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten i samband med antagandet av en europeisk utredningsorder.

Rättegångskostnader

- 76 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Artikel 1.1 och artikel 2 c i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/41/EU av den 3 april 2014 om en europeisk utredningsorder på det straffrättsliga området ska tolkas så, att begreppen "rättslig myndighet" och "utfärdande myndighet", i den mening som avses i dessa bestämmelser, omfattar en åklagare i en medlemsstat, eller mer allmänt, en åklagarmyndighet i en medlemsstat, oberoende av om nämnda åklagare eller åklagarmyndighet enligt lag är underordnad den verkställande makten i medlemsstaten, eller av om det finns en risk för att nämnda åklagare eller åklagarmyndighet, direkt eller indirekt, blir föremål för instruktioner eller anvisningar i ett enskilt ärende från den verkställande makten i samband med antagandet av en europeisk utredningsorder.

Underskrifter